

תנאי החתימה.

באוסטריה-אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.
 ברוסיה: לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב.
 בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֿרנק.
 החוחמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם. דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורים: 2 רובל בעת ההתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורם).
 מחיר כל נומר 10 קאפ, 25 העללער.

עם "הפרנוני":

באוסטריה-אונגריה: לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה: 3.90 קראנען.
 ברוסיה: לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה: 1.50.
 בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֿרנק, בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.
 מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה/ 15 ק.

Krakau, 10 Juni (28 Mai) 1903.

גליון לה.

קרקווי, יום ד', ט"ז סיון תרס"ג.

הבן: הפרפר והפרח (שיר), שמואל בן-ציון. — בימי הבציר (מחיי הילדים בארץ ישראל: I. המושבה), חסדה בן-יהודה. — היתומים (ציור), — הצועניות העבריות (ספור), המשך, יהודה שטנברג, — השבלול והצפורן (מעשיה), תרגום נח פינס, — מסע בארץ שויציה (המשך, עם ב' ציורים), שלטון-הרשות, — הלופת מכתבים בין קראי העולם קטן, — מודעות.

הפרפר¹ והפרח*.

פֿרַח־תְּבִלַת רֶךְ וְגַל,
 רֶךְ וְגַל
 עַל יִבְרֵק־אָחוּ —
 בְּנִפְנִיךָ נִזְבַּח עַל,
 נִזְבַּח עַל;
 שׁוֹר! הָאֵוִיר צִח הוּא.
 פֿרַח־תְּבִלַת קָט וְגַד,
 קָט וְגַד

נִצְנַע פֿעֲמוֹנֶה
 בִּי נִשְׁמַע צִלִּיל בֶּקֶךְ,
 צִלִּיל בֶּקֶךְ,
 אֶל אֹנִי רַעַד.
 הוּא הוּא עָף בְּכֵר חוֹשׁ מִשָּׁם,
 חֵישׁ מִשָּׁם
 לְנִשֵּׁק אֶת פֿרַח־הוּ,
 בְּתַע רִיחַ וְעַף קָם.

וְעַף קָם
 קָם נִישְׁאָחוּ.
 אָח! עֲתָה הוּא נַע וְגַד,
 נַע וְגַד
 בְּגֵר בְּאָחוּ; —
 פֿרַח־תְּבִלַת אֶךְ בְּדָה,
 אֶךְ בְּדָד
 עוֹמֵד סָר וְשָׁח הוּא...

שמואל בן-ציון.

Wolrad Eigenbrodt משירי *

1) שמעטטערלינג, Бабочка

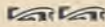

בִּימֵי הַבְּצִיר.

(מחיי הילדים בארץ ישראל).

א.

הַמּוֹשָׁבָה.

הִיְתָה שָׁנָה מְאֻחֶרֶת, וְהַבְּצִיר הִתְחִיל לֹא בַחֲצֵי תַמּוּז׃
כְּמוֹ תַמִּיד, אֲלָא בְרֵאשִׁית אָב. זוֹ הִיְתָה גַם שָׁנָה מְבֻרָכָה׃
עֲנָבִים לְרֹב, הַזֶּמֶן דָּחֵק, צָרִיף הָיָה לְהִבְיָאם חֵישׁ אֶל
הַמְרַתָּה, וְיָדֵי תְבוֹרָמִים הָיוּ מְלֹאֹת עֲבוּדָה, וְלֹא הִנְעֵרֹת
וְהִנְעֵרִים הַגְּדוֹלִים כְּנִי שְׁלֹשׁ-אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּלֶבֶד עֲזָרוּ
בְּכַרְמֵי, כִּי אִם גַּם הַקְּטָנִים שֶׁבְּקִטְנִים, כְּנִי שְׁבַע-שְׁמֹנֶה
שָׁנִים נִמְשְׁכוּ אֶל הָעֲבוּדָה.

וַיְמֵי הַבְּצִיר הָאֵלֶּה הָיוּ קָרִירִים מְאֹד. "וְהָיוּ הַיָּאֹר
שֶׁעָלָה עַל גְּדוֹתָיו" כִּרְשֵׁי הַיְדֻשִׁים, "וְעַל כֵּן מְנַשֵּׁב רוּחַ צַח
וְקָר מִמְצָרִים". אִךְ בְּאַמֶּת אִם יִנְשֵׁב רוּחַ קָרִים מִן הַמְדְבָר,
אוּ רוּחַ צַח מְגֹדֹת הַיָּאֹר אֶחָת הָיָא. עַת הָעֲבוּדָה הָיָא
וְהַכּוֹרֵם הַחְרוּץ לֹא יָשִׁים אֶת לְבוֹ לְאֲשֶׁר בַּחוּץ, וְהַלּוּד יִלְךְ
לְכַרְמוֹ וְשֵׁם יִשְׁתֶּה זְמִים תְּמִימִים; בְּמִשְׁךְ אַרְבַּעַה, שִׁשָּׁה
שָׁבָעֹת לֹא יָשׁוּב אֶל בֵּיתוֹ גַּם לְאָכַל בְּצִהָרִים, וְהָבֵא יָבִיאוּ
לֹא אֶת סֵעֲדָתוֹ אֶל כַּרְמוֹ.

בְּכוֹבָעִים רַחֲבִים, מְקַסִּים כֶּד לְכֵן וְדָק, יַעֲבְרוּ
הַבּוֹצְרִים מִנֶּפֶן לְנֶפֶן, יִמְשְׁכוּ אַחֲרֵיהֶם הַסֵּל הַגְּדוֹל, וְיִבְרֹתוּ
הָאֲשָׁפוֹלִים הַקְּבֹדִים וְהַמְלֹאִים וְיִשְׁלִיכוּם אֶל תוֹךְ הַסֵּל.
כְּאֲשֶׁר נִמְלֵא הַסֵּל, יִסְתִּירוּהוּ תַחַת הַמַּחְצֵלוֹת, לְמַעַן שִׁמֵּר
אֶת הָעֲנָבִים מִחֵם הַשֶּׁמֶשׁ עַד בֹּא הָעֶרֶב, וְהִבְיָאוּם אוֹ אֶל
הַמְרַתָּה.

וְאֵךְ יִשְׁמַע הַשֶּׁמֶשׁ וְתִלְכוּ עֲגָלוֹת, עֲגָלוֹת מְלֹאֹת
סֵלִים אֶל הַנֶּגֶה; שֵׁם יִרְדוּהוּ וְיָשׁוּבוּ שׁוֹמְרֵי אֲצֵלָם, וְהַעֲגָלָה
תָּשׁוּב לְקַחַת סֵלִים אַחֲרֵיהֶם, שְׂמִירַת הַסֵּלִים הָיָא עַל פִּי רֹב
עֶסֶק הַיְלָדִים הַקְּטָנִים. וְאִם יַעֲבֹר אִישׁ בְּנֵן הַגְּדוֹל בְּעַת
הַבְּצִיבָה בְּשַׁעַת הַעֲשִׂירִית, הָאֶחָת עֶשְׂרֵה בְּעֶרְבֵי, רֵאזָה וְרֵאזָה
פֹּה וְשֵׁם חֲבוּרֹת יְלָדִים, בְּנִים וּבָנוֹת, יוֹשְׁבִים עַל הָאָרֶץ
בֵּין הַסֵּלִים.

בְּמוֹשָׁבָה בִּימֵי הַבְּצִיר תִּנּוּעָה וְחַיִּים: אוֹר בְּהִיר
הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים, עֲגָלוֹת, גְּמָלוֹם, חֲמוּרִים לְרֹב, וְאַפְרִים רַבִּים
מִהַמּוֹשָׁבוֹת הַקְּרוֹבוֹת וְהַרְחֹקוֹת נוֹהֲגִים בָּם. אוֹרְחִים
מִהַעֲרִים הַסְּמוּכוֹת יָבוֹאוּ לְרֹאוֹת בְּמַחְזֵה הַנֶּחֱמָד.

לֹב הַהַמּוֹן הוֹלֵךְ וְנִדְחֵק אֶל הַמְרַתָּה, שֵׁם מְהוּמָה
וְשִׂאוֹן גְּדוֹל מִהַעֲגָלוֹת הַבָּאוֹת וְהַשׁוֹבֹת, מִהַשּׁוֹקְלִים
וְהַמְנוּהִיגִים, מִהַנּוֹתְגִים וּמְקַבְּלִים אֶת הָעֲנָבִים, מִשְׁתִּי
הַמְכוֹנֹת הַגְּדוֹלוֹת הַעוֹשׂוֹת גְּלוּדִי, וּמְקַרְרוֹת אֶת הַיָּאֹר
בְּתוֹךְ הַמְרַתָּה, וְאוֹר חֲשֵׁמֶל יִצּוֹק עַל כָּל אֵלֶּה.

לֹא כֵן בְּכַרְם, שֵׁם שֶׁקֶט גְּמוּר, כִּי הַעֲגָלוֹת לֹא
תִּפְנְסָנָה לְתוֹכּוֹ, עֲמוּד תַּעֲמִדְנָה אֲצֵל הַשַּׁעַר, וְשֵׁם יִרְדּוּ
הַסֵּלִים וְיָבִיאוּם הַכַּרְמָה, אוֹר בְּהָה שֶׁל מְנוֹרַת גּוֹ אֲצֵל
הַשַּׁעַר, וּבְכָל הַכַּרְם שׁוֹלֵט חֲשֵׁךְ עֵמֶק.

כְּפִנַת הַכַּרְם תַּחַת הָאֵלֵנוֹת יָשׁוּבוּ לָהֶם: אֲבָנָה,
גְּדֻעוֹן, יַפֵּת וְאַמוּץ, אַרְבַּעַת הַחֲכָרִים הַנְּאֻמִּים, אֲשֶׁר לְכֹלֵם
יַחַד לֹא יוֹתֵר מִשְׁלִשִׁים שָׁנָה.

עוֹד מֵאַתְמוֹל הַכִּינִי אֶת עֲצָמֶם לְ"לֵיל הַשְּׂמוּרִים"
הָיָה וּבִילְקוּשָׁם תִּקְטָן נִמְצָא מְכַל טוֹב: לֶחֶם טָרִי, אֲבִטִיחַ
אָדָם, אֲנָשִׁים אַחֲרִים וּפְרֶסֶת גְּבִינָה גְּדוֹלָה.

תְּצוֹת לַיִל, וְעוֹד כָּל הַסֵּלִים עֲמָדוֹ אֲצֵלָם, כִּי תוֹר
שִׁמְשׁוֹן הַבוֹרֵם, הוּא אֲבִי אֲבָנָה, לֹא הִגִּיעַ, וַיֹּאמְרוּ הַנְּעָרִים
לְסַעַד אֶת לֶבֶם, וַיַּחֲלְקוּ בֵּינֵיהֶם הָאֲבִטִיחַ, אַחֲרָיו הוֹצִיאוּ
הַגְּבִינָה.

— גְּבִינָה! — קָרָא גְּדֻעוֹן, — וְהָ נִפְלָא! וְאִם תִּשְׁמַעוּ
לִי אֵיעֲצָכֶם לְצִלוֹת אֶת הַגְּבִינָה כְּאֵשׁ!
— כְּאֵשׁ? — שָׁאֲלוּ בְתִמְהוֹן שֶׁלְשֵׁתָם יְהָדִי. — גְּבִינָה
צוֹלִים כְּאֵשׁ?!

— כֵּן, וְזֹאת לְמַדְתִּי בִירוּשָׁלַיִם מִהַנְּעָרִים הַסְּפָרְדִים.
כְּשֶׁרֵאִיתִי זֹאת לְעֵגְתִי לָהֶם גַּם אֲנִי, אָבָל כְּאֲשֶׁר נָתַנּוּ לִי

ויאמרו לַגְדֵעוֹן, כִּי זֶה הַגְּבִינָה הַצְּלוּיָה פְּעֵלָה כְּכֹה, וְעַל כֵּן
עָלְיוֹ הַחֹזֶקֶה לְהַשְׁאֵר עֵתָה עַר לְכַדּוֹ לְשֹׁמֵר אֶת הַעֲנָבִים.
וְהֵם יִישְׁנוּ לָהֶם.

וַנְּדַעוֹן הָיָה נֶעֱר חַי אֲמִיץ, אֲכַל לְשֶׁבֶת עַר לְכַדּוֹ
בְּחֶשֶׁבֶת לַיִל לֹא חָפֵץ וַיֹּאמֶר לָהֶם:

— וְאִם כְּאַמֶּת בְּאִשְׁמֹתַי נִפְלָה שְׁנָה עֲלֵיכֶם, אֵי־עֲצָכֶם
גַּם בְּמָה לְנִרְשָׁה, נִסְפַר סְפוּרִים, כֹּל אֲחָד מֵאַתְנֵי יִסְפַר
סְפוּר הַיּוֹתֵר יִפָּה מֵאֲשֶׁר שָׁמַע אֹי גְדַע.

— חֲזֹק! — קָרְאוּ כָל הַנְּעָרִים, — זֶה כְּאַמֶּת נִפְלָא!
גְדַעוֹן יִסְפַר הַרְאֵשׁוֹן, — הַיָּדֵר! סְפֵר, סְפֵרָה!

— מִדּוּעַ אֲנִי הַרְאֵשׁוֹן? — אָמַר גְדַעוֹן קֶצֶת נִסְפַחַר,
כִּי בְרַנֵּעַ זֶה לֹא זָכַר שׁוֹם סְפוּרָה, אֲךֹ הַיְלָדִים צָעֲקוּ
בְּקוֹל אֶחָד:

— גְדַעוֹן, גְדַעוֹן, גְדַעוֹן, יִסְפַר הַרְאֵשׁוֹן, כִּי הוּא הַאֲבִילָנוּ
גְבִינָה צְלוּיָה!

וַיַּעֲמֵד גְדַעוֹן רְנָעִים אֲחֵרִים הַיּוֹמָם וַיִּבֹט הַשְּׁמַיָּמָה,
וְהַשְּׁמַיִם מָה יָפִים!... שְׁמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַמְּהֻלָּלִים!...
עֲמֻקִּים, עֲמֻקִּים וְרוֹעִים כּוֹכָבִים גְּדוֹלִים וְקַטְנִים, לְאֵלִפִּים
וְלְרִבְבוֹת וְרִבּוֹא רִבּוֹא רִבּוֹא!... וְנִדְמָה, כִּי מָהֶם יִבְחַר לוֹ גְדַעוֹן
הַיּוֹתֵר יִפָּה, הַיּוֹתֵר גְּדוֹל לְתַכֵּן סְפוּרוֹ, וַיֹּאמֶר פִּתְאֹם:

— טוֹב, יְהִי כֵךְ, אֲנִי אֶסְפֵּר, — וַיֵּשֶׁב עַל הָאֶרֶץ
וַחֲבָרָיו סָבְבוּהוּ וְהוּא הִתְחִיל:

חֲמֵדָה בֶּן־יְהוֹנָדָה.

פַּעַם לְטַעַם מִגְּבִינַתְּם הַצְּלוּיָה, הָאֲדַמְדָּמָה וְהַרְבֵּה... זֶה
מַעֲדָנִי מְלָכִים, הָאֲמִינוּ נָא לִי! — הוֹסִיף גְדַעוֹן לְסַפֵּר
בְּהִתְלַבְּבוֹת גְּדוֹלָה.

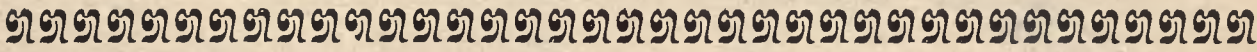
— אֲכַל אֵין לָנוּ פֹה אֵשׁ, הַבֵּית רְחוֹק וְאֲמִי יִשְׁנָה
בְּכָר בְּשָׁעָה מֵאַחֲרֵת זֶה — עֲנֵה אֲבִנֵר.

— עָלֵי וְעַל רֵאשֵׁי — הִפְסִיקוּ גְדַעוֹן, וַיִּקְפֹּץ וַיִּרְדֵּךְ אֶל
הַמְּרָתָה, וּמִהֲרָה שָׁב וּבִיָּדוֹ אָגַדַת גְּרָדִים! יְבִשִׁים
וְקָפְסֵת מְדֻלָּקִים הוֹצִיא מִכִּיסוֹ, וּבְקָאֲמֻנֹת וַיִּדְיֶעָה סְבַר אֶת
הַשְּׁבֻטִים עַל הָאֶרֶץ וַיִּרְחֲקֵם מִהַסֵּלִים וַיִּדְלַק הַמְּדוּרָה,
לְשׁוֹנוֹת הָאֵשׁ יָצְאוּ מִהַר מִיָּמִין וּמִשְׂמָאל, וַיִּשְׁמַחוּ הַיְלָדִים
מְאֹד וַיִּרְקְדוּ סָבִיב וַיִּקְרְאוּ: "הַיָּדֵר, הַיָּדֵר!"

גְדַעוֹן הָיָה מְרַצָּה בְּהַצְּלָחָתוֹ, וַיַּחֲתֵךְ אֶת הַגְּבִינָה
פְּרָפֹת דְּקוֹת וַיִּשְׁיִמֵן עַל הַנְּחָלִים הָאֲדַמְדָּמֹת וְהַלּוֹחֲשׁוֹת,
וּמִהֲרָה הִתְחִילוּ פְּרָפֹת הַגְּבִינָה לְהִתְרַבֵּךְ וּלְהִתְאָדָם,
הַשְּׁמֵן יָרַד אֶל תּוֹךְ הָאֵשׁ, נְרִיחוֹ גָרַף עַד לְמִרְחוֹק, וְלִמְרָאָה
הָיָה מְלֹאוֹ פִּיּוֹת הַיְלָדִים רִיחַ, וְאִזּוֹ הָיָה נִצְחוֹן גְדַעוֹן מְחַלֵּט
הַיְלָדִים סְעָדוֹ הַיֵּטִב וַיִּהְלָלוּ אֶת גְדַעוֹן, הַמְּצַאֲתוֹתָיו
וְתַחֲבֻלוֹתָיו, וַיֵּאֲכְלוּ גַם אֲנָשִׁים, גַּם עֲנָבִים, וַיִּשְׁתּוּ הַעֵסִים
וְלֶבֶם הָיָה טוֹב עֲלֵיהֶם.

בְּכָר הַגִּיעָה הַשָּׁעָה הַשְּׁנִינָה אַחֲרֵי הַצִּוּת
לְיֵלֶה וְעוֹד לֹא בָאוּ לְקַחַת אֶת הַעֲנָבִים; הַרְנָשׁ הַרְגִּישׁוּ
הַיְלָדִים, כִּי תִרְדָּמָה נוֹפֶלֶת עֲלֵיהֶם, וְעִינֵיהֶם בְּמַעַט שָׁנְקָרוּ.

(¹) עֲנָשִׁים דְּקִים.

הַיְתוֹמִים.

הצוענית העבריה.

(ספור).

(הקשר).

מלחמה התלקחה בין בני הישוב ובני הפראים. ומי יודע מה היתה אחרית המלחמה. לולא השביל איש אחד נוד במטהו על קפסת הפרשות, אשר בידי הצועני. הקפסה נפלה והפרשות נפזרו לארץ.

הצוענים חדלו כרגע להלחם וימחרו לצבד את הפרשות מעל הארץ; ובין כה עלתה בידי בני הישוב להציל את הנערה ולהביא שוטרים למקום המעשה. אבל הצוענים הספיקו בנתים לברח.

— מאין את? — שאלו את הצוענית הקטנה במעמד שר העיר.

— מן האהל.

— ואלה שבאהל — מאין נגבוך?

— משם — ענתה ותראה כינדה מנרחה.

— מה שם העיר?

— איני יודעת.

— יש לך שם אב ואם?

— יש.

— מה שמותם?

— שם אבי במי ושם אמי ניני.

נבר הנה שהיא זוכרת רק אינה פנויה חבה שהיו נהונים בבית הוריה.

— ומה שמך?

— קריצביה.

— מי קרא לך בשם הנה?

— אבא ואמא.

— אינה?

— באהל.

— ואבא ואמא אשר "שם" — איך קראו לך?

הנערה החרישה. היא התאמצה להזכר — ולא נזכרה.

— הויש לך "שם" אחים ואחיות?

וכאשר התחילה סוכבת על מקום אחד במהירות נפלאה ושוכבה בהחליפה רק את מעמד רגליה פעם — הימנית ופעם — השמאלית — התערבו כל צבועי מלבושה לצבע אחד חשוב, ורק עיניה השחורות הבריקו והפיצו זיקים אל כל עבר. העינים האלה נפרו עוד היטב מתוך תערוכת הצבועים האלה.

הרואים התפלאו והתפעלו מאד. והצועני ידע להשתמש כרגע בכשרו ומתוך זמרתו סבב ואסף פרשות מאת הרואים.

והצוענית הקטנה סוכבת עוד במעגלה; פתאם עמדה; ומבטי עיניה נטויות אל נקדה אחת שבחוף הקהל... הצועני הזומר הביט אליה בתמהון וקבעם. אף היא לא שמה לב אליו... היא עמדה בלי נוע כאלו היתה לאבן. — מים! מים! — נשמע קול מתוך הקהל — הוא מתעלה! נער מתעלה!...

רום הנער המתעלה שב אליו מהר בלי מים.

— הנה היא! — צעק מנהמת לבו.

— מי?!

— היא! הנערה העבריה! — והראה באצבע על המרגלת, שעמדה דומם.

השומעים הביטו איש אל רעהו משתוממים. המה לא הבינו את דברי הנער. אבל הצוענים הרגישו בדבר והתחילו מפטפטים זה לזה בלשונם, וכרגע הרימו את המרבד שפרשו על הארץ בעד הנערה המרגלת, והבינו את עצמם ללכת. הנה הם מאיצים בנערה ללכת, אבל היא כמו הדבקה אל מקומה.

הצועני תוקן אחו כה למשכה אחריו... אף כרגע הנה השתער עליה הנער, ונתבקנה בולעותיו...

ספין ארץ הבריק כרגע בידי אחד הצוענים... כרגע זה הבינו הרואים את אשר לפניהם ונתנפלו קצתם על הצוענים, וקצתם — על הנער והנערה.

ויש שגדמה לו, שהוא במדבר גדול ונורא — תועה לבדו בדברך... ופתאם והנה הנערה הצוענית קרבה אליו. היא אוחזת בידו להשיבו אל הדברך... הוא מכיר בה היטב... גם יודע לקרוא בשמה... בתנה שמה... והיא כל כך טובה! כל כך יפה! ופתאם צועני אחד גדול נרם נגש אליהם... והוא מכיר בו... והו פרעה מלך מצרים... והוא מצוה לשחט את שניהם ולנבלם בחמר... ולעשות מהם לבנים לפיתם ורעמסס... ונחשאים ועקרבים... וילדים שחויטים... בתנה שחויטה לעיניו... הוי!...

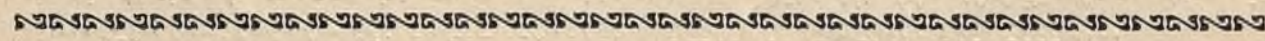
מתוך חלומות פאלה הנה מתעורר בחרדה ובלב דופק, וזאת היתה הסבה למחלתו העזה, שתקפתו בחרף העבר, ולא הרפתה ממנו עד ימי האביב אלה.

לשמחת הנער ולאשרו אין גבול וקצב! הוא הוא ולא אחר הציל את הנערה! כאשר יעלה בידו אביו למצא את הוריה, ישיבנה להם — הוא בעצמו! אין לאחר כל משפט וצדקה על הדבר הזה! ואם לא ימצאו הוריה, או אם מתו באמת, כמו שרצה אותם בחלומותיו — תשארו בביתם!... הוא יחבקנה באחות טובה ונפת! חבל שאין לה שם עברי!... פתאם עלתה במחשבתו לבקש את אביו, כי יקראו לה בשם "בתנה" בשם, אשר קרא לה בחלום.

וגם בקשתו זאת נתמלאה. הוא מאשר! בתנה היא שלו! הוא הציל את הנערה — הוא קרא לה גם שם!

(עוד יבא)

יהודה שטנברג.

השבול והצפרת¹.

(מצ' ש"ה)

מעשה בשבול וצפרת.

הדבר, אשר אספר לכם, קוראי הקטנים, קרה בגן בו צמחו לפנים פרחים יפים ושושנים לבנות ואדמות לרב, אך עתה הוא עוזב ושמים ואף הדרד² יכסה את ערנותיו. הלא תדעו, מחמד, כי לדרדר יש עלים גדולים ועל אחד מהם ישב השבול. הוא בלה את כל ימיו על העלה הזו,

¹ שבול — שנעקק *Улитка*. הצפרת מטילה ביצים: מהביצה מצא תולעת; בעבר איזה זמן התקפל התולעת בעור דק ותפרד לגלם — פופע *куколка* ומרגלם מצא צפרת.

² קלעטע — *репейник*

ועתה כבר זקן, בא בימים. אמנם, הוא נסה לפעמים לעבר בעצלתים ממקום למקום, בגשאו את ביתו על גבו, אך תמיד בלאו עד קצה העלה, עמד מלכת, או שב אחר, כי השב ששם קצה התבל...

באחד הימים הלך ידידנו השבול למסעו בפעם בפעם וירא מרחוק על קצה העלה גרנר צהב קטן מאד מאד; רגעים אחרים הביט בו בעיניו הנבערות, אך לא ידע מה זאת וילך לו, ומה התפלא, בקומו כיום המחרת משנתו בבקר וירא, כי מהגרנר תצרב יצאה תולעת קטנה.

השבול הביט בתפוחו ובבוז על היצור הקטן הזה, "מה נמאם שכני זה!" — קרא בגלגל גפשו וישנה פניו.

בקרוב יבא יום וגם אתה תהיה לצפרת כמוני, תתענגי על זהר שמש הזהב ותעופי שם בפרום, כאויר תכלת נד!
 — ואתה האמיני לכל תכלי-שוא, אשר תגיד לך אוויר פטפטני! — קרא השכלול בכעס נסתר.
 — פן, אאמינה, בכל לבבי אאמינה! כי מדוע ימשכני כה בחוקה זה השמש הנפלא, אם עד עולם לא אראה אור? מדוע נתן לי אלהים לב להבין ולהרגיש את יפי התבל, אם אפשר לנצח יצור קמן ודל, כמוני היום?
 השכלול הניע דומם בראשו. הוא ראה, פי להנם ישחית את דבריו עם שכנתו; אך מתוים שהוא החל להביט עוד יותר בעיני גאוה על התולעת הנמכרת.
 ביום אחד בבקר בא השכלול לבקר את שכנתו, והנה היא שוכבת מקפלת בעור דק וכמו שקועה בתרדמה עמקה. לשוא קרא אליה פעמים אחרות גם ננע כה בקרניו. היא לא הקיצה.
 — היא מתה! מתה בעלת החלומות! קוּתה להיות צפרת ועמה חדלה להיות גם תולעת! בכל זאת צר לי על הפתיה הזאת; לה היה לב טוב ונפש נקייה, — קרא השכלול כמו בצער וילך לו לאכל את ארחת הבקר.
 עברו ימים אחרים; השכלול כבר שכח את שכנתו ונחי כמקדם.
 ביום בהיר אחד עבר השכלול במקרה על פני המקום אשר שכבה שם התולעת ויפסר לראות את קבריה; ומה גדל פחדו ותמהונו בראותו, כי נפל העור, אשר קפל את התולעת ומתוכו יצאה צפרת קטנה ויפה עד מאד. היא הביטה אליו בצחוק קל, פרישה חייש את כנפיה המבריקות לנגה השמש בעין תקיפת ותקרא:
 — שכני, הנני עפה מזה, היה שלום! וכמעוף-עין התנשאה למרומים ותצלל בשמי התכלת...
 השכלול חפץ להביט אחריה, אך לא יכל להרים ראשו לפרום, כי לא נפה בזאת... נפעם ומשתומם עמד רגעים אחרים על מקומו, אחר-כך הוריד ראשו וישען בקרניו על עלהו הנפלא נקבים נקבים ויקרא:
 — אכן נפלא הדבר... ובכל זאת לא אקנא בה! היא נודדת שם רעבה וצמאה לבקש אור, ואני הנני שקט ושבע על עלה מולדתי.
 תרגום בשוניים רבים זה פי נס.

אך התולעת לא הצטערה לדברי שכנת הנאה, היא היתה תמיד שמחה וטובת לב ובוותר ביום בהיר, בנפל אור השמש על העלה, מקום מושבה. את זאת לא יכל השכלול להבין. "מה השמח כה שכנתי לקראת אור השמש? הלא אלה פעמים ייטב להיות ימי ענן, ימי גשם: אז לא ייבש העלה, מקור מהותנו, ויש מאכל שמן ורב".
 התולעת התמנה לא דרשה לה רב אכל ותהי שמחה בחלקה ומאשרה.
 ביום אחד לא יכל עוד השכלול להתאפק ויפן אל שכנתו בדברים האלה:
 — מתפלא אני עליך, נקירתי, כי לבך טוב עליך תמיד; אדמה, כי חיוך אינם נעמים כל כך, כי תוכלי לשמח כם.
 — צדקה, שכני; חיי עתה פה על העלה במקום השמם הזה לא יוכלו לשמח את לבבי, אך יודעת אני, כי לא לאורך ימים אשב פה ולכן אעלוה. יודעת אני, כי יבא יום ואהיה לצפרת נהמדה, על גבי התמקנה כנפים נהפות בצבעי תקיפת, וכהן אעוף ממקום השוף זה שם לשמי מרום! פן, בכנפי אתנשא לשמי התכלת, אתרחץ בים האור השוטף מן השמש הטוב, אשוטה הפשית בגנים, במקום יגדלו פרחיהן, ושושנים יפה-פיות תפיצינה ריח נוחות, האה, מה מאשרה אהיה אז!
 השכלול שמע, שמע, וננע בראשו כמתפלא.
 — איני מבין צעירים כאלה ותקותיהם המשונות! תמיד יחלמו להם חלומות הכל על דבר שמש. אור, כנפים... הנירי לי, פתיה, מה טוב תמצאי בשמש? הן הוא ישחית את אכלנו ולא יגית לנו גם לישן. הלא אלה פעמים טוב מפנו הלידה, ומה פתוק הוא החשך! ולמה לך כנפים? הלא טוב טוב לך, אם במקומן יצמח לך בית בבית אשר על גבי. בו תמצאי לפחות מחסה ביום קרה וסופה, שכחי נא הקלוד אלה וישמעי לעצתי: בקשי לך עלה דישן ונענן וכני לך בית וייטב לך.
 — אני לא אמצא כל ענן כבטון מלאה ובבית חם, אני אהיה מאשרה בעת אשר אמצא כאויר חפשי ומלא אור. ואמונת חוקה, כי תקותי זאת בא תבא. עוד ביום הראשון להולדי, בעת אשר תלקת מנה לבקש לך אכל, באה הנח צפרת יפה-פיה ותשב על ידי. בשמחה ובקנאה יחד הפטתי אל כנפיה הפזותורות ולא יכלתי להסב עיני מהן. היא הביטה אלי בעינים מלאות אהבה ותאמר: "שישי, ילדתי הנעימה:

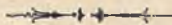

וַיֵּץ מִסַּע בְּאֶרֶץ שׁוּיִצְיָה. וַתֵּץ

(מספר הנכרונות לאחד הנערים.)

(המשך.)

— טהון! טהון! — קורא האקטור בעצלתיים. אני מעיף עין על המקום ממולי והנה עיר קטנה ויפה. מנדלים יפים מתנשאים למולי, וכמו קורצים הם אלי בָּחַן ובמאור פנים, כי ארד מהמרקבה ואלך להתבונן אליהם ולהתענג על יפיהם.

(¹) טהון היא עיר קטנה, שער ארץ העלית (אבערכאנד). העיר יושבת בבקעה יפה והרים גבהים ויפים סביב לה. מחוץ לעיר שוטף הנחל הנחמד "טהונרוה" ובתוך העיר הנחל "אאר" האוחז ברכו בין כפרי חמד ועצי פרי נפלאים, ושם מעונות קיץ נחמדים. אוירה נוח, נעים ומכריא מאד. ואורחים רבים באים אליה להתרפא. העיר יפה למאד. ביחוד נפלא חלק העיר העתיק שבה. ה ב ו ת ב.

אבא קנה מהר פרטימי מסע ונשב ברפבת. — עופי מרפבתי, עופי! — שמעתי קול קורא מקרב לבבי. — עופי מרפבתי, עופי! — עלו לאוני קולות הנוסעים מסביב. בעבר רנע ונה הרפבת ממקומה ותעף ותדען הלאה הלאה. על פני עמקים נחמדים עטופים בשבלי זהב, המתנושעות לעמתנו במברכות אותנו כדרך צלחה, ובין רכסי הרים יפים המכסים במעטה ירק ומרקמים בפרחי תפארה. הנה אנחנו עוברים לפני הרשות יפים המשתרעים על צלעי ההרים וקול צפצופה הצפרים השליוות מבין העפאים עולה באזנינו מרחוק. הנה גם עדרי צאן ובקר הדועים על כרי הדשא בתחתית ההרים, והם מרימים ראשיהם ומלויים אותנו במבטיהם...

ובְּרָקִים חָלְלוּ לְהַתְרוֹצֵץ וְרַעְמִים חָלְלוּ לְהַתְפַּלֵּג מֵהַר לְהָר.

— אֵל אֱלֹהִים אֲדִירִים! — קָרָא אָמָּא נִפְחָדָה אֶל אָבִיא. — הַרְוֵאָה אֶתְּהָ? מַה נַּעֲשֶׂה? — אֶךְ אָבִיא הִרְנִיעַ אֶת רִוְחָהּ הַסּוּעֵר. וְהַמְשׁוֹרְרִים בְּאֵנְיָה לֹא חָדְלוּ מְשׁוֹרֵר וְהַרְעַמִּים עָנּוּ לְעַמְתָּם בְּקוֹלֵם הָאֲדִיר... הַנוֹסְעִים הַשְּׂרִים לֹא פָּחְדוּ בְּנִרְאָה מְאֹמָה וְגַם אֲנִכִּי לֹא פָּתַחְתִּי, רַק אָמָּא לִבְדָּה פָּחְדָה מְאֹד — הִי מַה מְנַנֶּה הוּא לְהִיּוֹת פָּחְדָן! — וְלֹאֹד הַבְּרָקִים, אֲשֶׁר יָרְדוּ בְּפַעַם בְּפַעַם רְאִיתִי מִחֲזָה נִפְלְאָה: הָרִים מִיָּמִין וְהָרִים מִשְּׂמָאל, הָרִים מֵאַחֲרֵינוּ וְהָרִים גַּם מִלְּפָנֵינוּ, וְהָרִים אֲשֶׁר סָבִיבֵנוּ בְּאֵלּוֹ הַתְּחַפְּרוּ יַחַד וַיִּחַסְמוּ אֶת הַדֶּרֶךְ בְּפָנֵינוּ.

שִׁירַת הַנוֹסְעִים נִדְמָה וְהַרְעַמִּים חָדְלוּ, הַעֲבִים חָלְלוּ לְהַתְפַּזֵּר וְהַשֶּׁמֶשׁ הוֹפִיעָה שְׁנִית.

— אֵינְטֶרְלֶקֶן! — נִשְׁמַע קוֹל פְּקִיד הָאֵנְיָה.

— זֶה הוּא מְחֹזֵ חֶפְצֵנוּ — קָרָא אָבִיא בְּרִצּוֹן. בְּכֹאנֵנו הַעִירָה עֲבָרָה כְּבֵר הַשְּׂעָה הַשְּׂבִיעִית. סָרְנוּ אֶל בֵּית הַמְּלֹזֶן "שְׁוִיֶצְרֵהוּף" הַעֹזֵמֵד בְּרְחֹב הַיּוֹתֵר יָפֵה שֶׁבְּאֵינְטֶרְלֶקֶן. אָבִיא הַגִּיד, כִּי הַיּוֹם לֹא גִלְף לְהַתְּבוֹנֵן אֶל הָעִיר, כִּי עֵינָיו הִנְנֵה אֶךְ נֹאכֵל וְנִנְחֵם וְעֵלֵינוּ עַל מִשְׁבָּבֵנוּ — וַיְמָה גַּם — הוֹסִיף

אֶךְ הִרְכַּבְתָּ וְזֶה מֵהַר מִמְּקוֹמָהּ וַתִּרְץ הִלָּאָה הִלָּאָה; וְכַעֲבֵר רִבְעֵ שָׁעָה נִשְׁמַעַה הַקְּרִיאָה:

— שְׂרָצְלִינְגֵן! הַתְּחַנֶּה שְׂרָצְלִינְגֵן!

אִו וְכִדְנוּ מִן הַמְּרַבָּה וְגִלְף אֶל הוֹף הַהָר וְנָדַד נִשְׁבַּב בְּאֵנְיָה.

הִנֵּה מְהוֹנְנָה! — אָמַר לִי אָבִיא — וְאֲנִי נִרְעַשְׁתִּי מִמְּרָאֵה עֵינֵי. מִיָּמִי לֹא רְאִיתִי נִהְרֵת־בְּכֶלֶת יָפֵה וְנִחְמָד בְּשֵׂאוֹן גְּלִי הַקְּלִים וְהַצְּלִילִים בְּהָר הַזֶּה, וַיְמָה יָפִים הֵם הַהָרִים אֲשֶׁר מִסָּבִיב! וְעַד שֶׁאֲנִי מִתְעַנֵּן לְהַבִּישׁ אֶל הַנְּגִלִים וְהִנֵּה לְחַקֵּת נוֹסְעִים נִתְּנוּ בְּשִׁיר קוֹלֵם, וְהַשִּׁירָה נְעִימָה לְמֵאֵה, וְהִיא הוֹלֶכֶת וּמִשְׁתַּפְּכֶת לְמֶרְחֹק, וּמִמְרוֹמֵי הַהָרִים נִשְׁמַע הַר קוֹל הַשִּׁירָה הַזֹּאת; גַּם מִבֵּין הַבְּפָרִים הַיָּפִים שֶׁעַל צִלְעֵי הַהָרִים עֲלֵתָה הַשִּׁירָה, וְעַל הָאָחוּ עָנּוּ הַרוֹעִים בְּתַרוּעַתָם וַיְלוּ אֶת הַמְּנִינָה, גַּם הַנְּגִלִים נָלוּ לְמִנְנִים, וְהַצְּלִילִים מִשְׁתַּפְּכִים וּמִתְנַלְנְלִים, עוֹלִים וַיִּזְרְדִים, וַיִּזְרְדִים וְעוֹלִים, הַכֹּל מִזְמוֹר! וְאֵלֶּנָּה גַּם אֲנִי אֲלִיהֶם.

וּבֵין כֵּה נִכְּה וְהַשֶּׁמֶשׁ הַסְּתַתְּרָה, הַשָּׁמַיִם הַתְּקַדְדוּ

(1) מְהוֹנְנָה שׁוּמֵף בֵּין הָרִים נִשְׁאִים מִהָעִיר מְהוֹנְנָה אֵינְטֶרְלֶקֶן. מִיָּמִין יִזְרְקִים וְשִׁקּוּפִים וְיָפִים מְאֹד. אֶרְפוּ עֲשָׂרִים וְשָׁנִים, קִילוֹמֶטֶר, רְחֵבוֹ הַיּוֹתֵר גָּדוֹל 3 קִילוֹמֶטֶר, וְעַמְקוֹ הַיּוֹתֵר גָּדוֹל הוּא 217 מֶטֶר.

אֵינְטֶרְלֶקֶן

שם ולא יכלתי להסב את עיני מן המצודה הנקדר והנפלא הזה. פניתי אל אחד הנערים העוברים בשאלה: מה שם הקר הנבנה והלבן העומד שם בין ההרים בתוך? נער ענני דבר בשפה אשר לא הבינתי, ואפן אל גער אחר, אשר ט"ל עם אבותי וידבר עמם רוסית, ויגד לי כי זהו הקר הנודע בשם: "וינגפרוי", נפלאתי לשמע, כי הענק האים הזה עומד בה קרוב לנו, עתה ידעתי, כי מעשהו הלבן הוא השלג המכסהו תמיד. — הוי, מה נקדר הוא לראות בעת החם מתווה נפלא כזה! — ואנשים רבים מלכשים בנדי תפארה טילו בין האלונים.

(עוד יבא.)

שלמון.

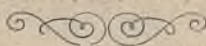
אבא — כי נשקה בנה שבעות אחרים ועוד נספיק לראות ולהתבונן אל העיר ומסביה. אך אנכי לא יכלתי לשבת תחתי ובחשאי יצאתי החוצה לראות את הכתים מסבי. כדעתי היה לשוב אחרי רגעים אחרים אל האכסניה שלנו, אבל בצאתי אל הרחוב הרחב והנהדר למאר, נמשכתי אחרי מראה עיני ואלף הלאה הלאה, והנה שרבת אלונים נפלאה, האלונים רעננים וענפים ודומים איש לאחיו במראיהם, עליהם וענפיהם. תחת האלונים ספסלים לשבת ומאחוריהם בר נרחב מכסה כדשא והוא משתרע עד למרחוק ופוסק לרגלי הרים גבהים, ומעל להרים האלה עוד הרים גבהים מהם, הר על גבי הר, ובהנה נראה הר הנבנה מקלם, והוא מכסה כמו בצעיף לבן, ומן רב עמדתו

מאה רגל תחת שכרי הסלעים. שמונה ושלוש משפחות אבדו בתוך המהפכה הנוראה הזאת. גם הפקדים בכיבוש העיר ההיא נהרסו והרבו במרחק עשרים מיל, והקר מוסף להקיא מתוכו אבנים לזחמות. מי הנדר עברו על דותיו ולפת האש מלאה את מקום המים.

הנופאי מצריים. — באחד הקברים במצרים העליונה מצא חכם אחד החוקר קדמוניות מצרים גוף חנוט של שרפה ששפוז שהיה שר הצבא של פרעה רעמסס השלישי (הוא פרעה שהיה בימי משה). בן גם מצא החכם את קברו של בן המלך פרעה רעמסס השלישי. בתוך הקברים החם מצאו עוד גופות חנוטות של אנשי צבא, שקומת כל אחת, לפחות, שני מטר.

ארץ ימים. — בבית הנקנים באדסה נמצא וקן אחד יליד העיר שקוד (פלך קובנה) אשר מלאו לו כבר מאה ושיש עשרה שנה, שבתי זבל שמו. הוא בא לאדסה אחרי מלחמת קרים. מראהו טוב בערך. הוא חרש ועור, אבל זקרון נפלא לו. זכר הוא גם עתה את כל גבורי המלחמה ההיא ואת כל פרטיה. מפני משפחתו הגדולה נשארה בתים רק בתו הצעירה, שהיא עתה בת שבעים ושבע. בתו זו גרה באדסה, ובחג הפסח בא אליה לחג אמה את החג. הנקן היה ירא מאד מפני המות. כאשר שאלוהו: אם לא קישים עליו תיו? — ענה: ומה לי להוצרו? הלא הכל יש לי. כל הנקנים הנמצאים בבית הנקנים אוחבים אותו מאד ותמיד מתאספים ליד מפתו לשמע את הלצותיו.

בן ילדים עברי בירושלים. — בראשית תקיץ הזה נוסד בירושלים בן ילדים עברי. אל בן הילדים העברי הזה יקבלו ילדים קטנים מבני שלש-ארבע שנים והלאה ושם ילמדום לדבר בשפתנו הקדושה מילדותם וישעשעם ויענגום במשחקים יפים ונעימים והכל בעברית. מיסדי הן הזה הם: המורה העברי מר דוד ילין, המורה מר ישעיה פרס ומר לב לוי. ברוכים יהיו העברים האמתים האלה על אשר תמלו על נפש ילדי ירושלים הרבים לענגם ולשעשעם ויחד עם זה להחיות את שפתנו בניהם.

העניות בירושלים. — לפני חג הפסח מצאו על פפר הרוסים בירושלים ילד עברי בכך שנה ומחצה מוטל על הארץ וניבאוהו לבית החולים הרוסי. באשר נודע הדבר לראשי העדה מהרו ויקחו משם את הילד וימסרוהו ליד איש יהודי, עד אשר יודע פי מי הוא, ואחר אשר הכריזו בכל החובות וחקרו ודרשו הרבה, נודע פי הוא בן אשה אלמנה עניה ספרדית. והמספנה ספרה במר נפשה ובעינים יזרחות דמעה, פי אין לה פמה להחיות את נפשה ונפש בנה תיתום הקטן, ומרוב צערה עשתה זאת, והיא ממאנת לקבל את בנה בחזרה. מה נוראה היא העניות המקשיחה לב אם תמניה מעוללה תרף!

קבורת עיר. — העיר הקטנה פרנק בקנדה (ארץ בצפונה של אמריקה הצפונית ושיכת לאנגליה) נקברה היא ויושביה חיים ביום השישה לחדש אפריל בחצי השעה החמישית בפקר, על ידי לבת האש אשר פרצה מתוך הר השרפה הקרוב לה הנקרא בשם טרשל. ששף לבת האש היה חנק מאד, עד פי התפוצצו סלעים רבים ויכסו בשבריהם את העיר. הפתים נמצאים במקומות אחרים בעמק

נדרות לטובת יתומי ההרוגים בקישינוב לחנכם בארץ אבותינו:

אדין וושה—50 קי.—גרינבוים צשה—50 קי. הימלפרב זורז—
 1 רי.—הימלפרב זניה—1 רי.—הימלפרב קרול—1 רי.—הנדלסמן
 הלה—50 קי.—גלשטטיב זגרה—10 קי.—זגה—50 קי.—זירנביטל
 זדינה—50 קי.—זילבר מזדינה—1 רי. ל. —50 קי. לנדוי פניה—50
 קי.—מזינר—45 קי.—מינץ וושה—50 קי.—מינץ זניה—50 קי.—
 זדינץ איטה—20 קי.—זדינץ מאיר—20 קי.—פוקס סמפה—50
 קי.—פרנקל זניה—25 קי.—פרנקל זניה—30 קי.—כהן רוזליה—
 50 קי.—קוטלוצקה—50 קי.—קוסטין שלמה—1 רי.—קופפרשטין בניזש—
 30 קי.—קופפרשטין ברטה—50 קי.—קלוגמן—15 קי.—קסלן
 ברטה—25 קי.—שוסקין אפולזניה—50 קי.—שקוב ברטה—10 קי.—
 שרשר דינה—30 קי.—שרשר שרה—30 קי. כסיה 14,90 רובל.
 עם הקודמים 52,48 רובל.

נדרות.

לביה"ס ביפו נדכו:

זלמן סרין, מגדל הנקין, אהרן הנקין, מרים הנקין (מרבצבסקה,
 פלך ארול)—6,10 רי.—חיים גולדרינג (רינה), פסח דודון (שם),
 כ"א 20 קי. האחים כהן, האחים שורדלין (שם), כ"א 15 קי. ליב
 דינקין (שם) — 10 קי. מנחם חזקוני (שם) — 5 קי. שלום וצבי
 יקותיאל פולוצקי (שם)—25 קי.—אנדה, ילדי ציון" באלכסנדריה
 (פלך הרסון) — 1 רי.—חנה שוב (קורסק)—26 קי. רחל זימקין,
 חיים סנדלוב, יקותיאל שפיר, יוסף שור (שם) — כ"א 10 קי.
 מררכי אברמובסקי, זאב לויכטוב, יוסף שוסטרוב, נטע זינדין ליב
 מובשוביץ (שם)—כ"א 5 קי. — יהונתן פליק פומרנץ (רובנה) —
 21 קי.

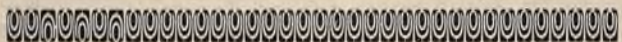
להקפה הלאמית:

נחום דוניבסקי וחבריו (לחוביץ) 4,50 רי. — ש. גרינברג
 (יסליקוב, פלך קיוב), אסף 1,16 רי. — שושנה שפן 50 קי. למע
 רשום בספר הזוהב את העולם קטן".

ע"י שלמה נינצברג נאסף בעיר אנטופול מאת מ. שוב, א.
 א. אסיפוביטש, פ. ברורמן, ד. מזורסקי, יצחק צבי גרינמן, מ. י.
 גליור צבי נוביק, יואל דיכסל, סך ארבעים קאפ.

בעד הבית הנאמן בירושלים:

תלמידי החדר העברי אשר בהומל מנדבים את הרקל
 אשר נתן להם במתנה המורה פ. שפירא בכקרו את החדר הנ"ל.

המיל: הוצאת "זושיה" בורשה.

העורכים: א. ל. בן-אביגדור וש. ל. גרדון.

כתבת ה"עולם הקטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШИЯ“, ВАРШАВА.

Verlag „TUSCHIAH“, Warschau.

מכתבי הצי

נ

חברי הנכבדים!

הלא בודאי כבר שמעתם עיד האסון בקישינוב. עשרות
 אנשים נהרגו ועשרות נפצעו בפצעים אנושים ומסכנים. אנשים רבים
 נשארו בלי מעון ומחסה. נשים רבות נשארו אלמנות ובנות יתומים.
 מאות אנשים מאחינו סובלים מחסור ורעב. האסון נורא ונדול מאד.
 אך לא לספר באזניכם על גרל האסון אני חפץ עתה, כי הלא
 ידעתם גם בלעדי. אני חפץ רק להעיר את אזניכם כי עורה רבה
 בכסף נחוצה מאד בעד האמללים האלה. לכן הנני מבקש מכם,
 רעי הנחמדים, שתאבו להשתדל ולהשתתף במצוה הזאת לקבץ
 כסף בעד ננועי האסון שבקישינוב, ובוזו אני שולח 25 קי.
 נוביבור (פלך ורשה) יעקב קרשנבוים.

אחיותינו ואחינו!

אנחנו מבקשות מכם כי לא תמנעו מתת כל אחד ואחד
 מכם את נדבתו בעד אחיותינו ואחינו האמללים בקשינוב. כי איך
 ימתק לחבנו אכל ואיך ננוח, כדעתנו את צרת נפש אחיותינו ואחינו
 ואת שברם הגדול כיום. אנא עשו נא ככל אשר תוכלו לעשות
 בערם!

אנחנו אספנו בכיתספרנו מרעותינו סך 8,10 רי, אשר
 אנחנו שולחים אל מערכת העולם קטן.

פוסכול (פלך קיובנה). בילה טריסמן,
 בתיה פלוצקה ורבקה צורקי.

חברי היקרים!

באחד הימים האלה קרא המורה לפנינו על דבר הפרעות
 אשר נעשו בקישינוב. בקראו נולו דמעות מעיני על אסון אחינו
 האמללים. כל הלילה נרדה שנתי מעיני בתארי לי את גורל אחינו
 אלה הקמים ומענים. עתה מרנישים אנחנו יתר את נחיצות הרעיון
 הציוני, לכן חברי היקרים, הבה נלמוד את שפתנו העבריה למען
 נוכל להיות לעזר לאחינו הציונים העובדים כאמונה.
 דמיטרובקה, פסח שחין.

חברים וחברות!

מי מאתנו איננו יודע את דבר האסון הנורא אשר קרה
 בעיר קישינוב! יתומים קטנים ויתומות קטנות, אשר אבותיהם
 נהרגו ונשחטו, נשארו בלי משען ומשענה, רעבים, ערומים ויחפים.
 מה רע ומר גורל הילדים האלה! זה עתה קראתי הצעת ציוני
 גדול אחר, כי הציונים יבאו לעזרת היתומים האמללים האלה ליסד
 קפה ולאסף כסף, למען ישלחו את הילדים הקטנים האמללים
 לארץ אבותינו, ארץ ישראל, לגדלם שם וללמדם לשון וספר. מה
 נפלא הרעיון הזה! אך מי יחוש את לב היתומים הקטנים האלה
 אם לא אנחנו הקטנים והקטנות? ועל כן אנכי פונה אליכם, חברי
 והברותי, כי נרדה אנחנו הראשונים למלאות אחרי העצה המהכמה
 של הציוני הגדול, וכל אחד ואחת מאתנו יאסוף מן החברים בחרד
 ובכית הספר כסף ולשלוח אל מערכת העולם קטן, והכסף הזה
 יהיה לכלכל את היתומים העוובים בארץ אבותינו ללמדם לעבוד
 אח אדמת קדשנו. אני שולחת בזה 25 קי.

שרה גילבא.

דוינסק,

בבית מסחר הספרים של האחים

לעווי זעפשיין ושותפיהם

ווארשא, גענשא נומר 5

נמצא להמכר יותר משלשת אלפים מיני ספרים מכל המקצעות והם: חומשים, מהוורים, סדורים, שוית, דרוש, פוסקים; ש"ס"ם ואלפסין; ספרי למה, מליצה, מחקר, שיר והספרות היפה; ספרים בארנון.

בית מסחר הנ"ל ממלא רצון הקונה עצהו"ט. אדרעסע:

Kom. Ges. Gebr. Lewin-Epstein & Co.
Warschau, Gesiastr. Nr. 5.

Ком. тов. Братьевъ Левинъ-Эпштейнъ и Ко.
17 Варшава, Гусья 5. (12—12)

קאמאלונ מפורט יצא לאור, מחירו 20 קאפ.

בית מסחר הספרים של

ר' מנשה קאדישוואה ושותפיו

נעתק מרחוב נאלעוויק נ"ו 39 לרחוב גענשא נ"ו 14.

בבית המסחר הזה נמצא למכירה לכר תוצאותיו והם: חומש עברי-טייטש מ"י עם ל"ו פירושים על נייר פשוט, ועל נייר רענאל, חק לישראל להיק על נייר פשוט ורענאל, חק לישראל ע"ט על נייר פשוט ועל נייר רענאל, חימש כ"ו פירושים, ושי"ם ירושלמי על נייר פשוט ורענאל, — גם כל מיני ספרים מכל הדפוסים הן ספרים דפוס וילנא, ווארשא, לובלין ופיעטרקוב והן ספרי הו"ל, ממלא רצון הקונה עצהו"ט.

24. אדרעסע: (3—3)

M. Kadiševsky & Co., Warszawa, Guseja 14.

הוצאת "תושיה"

הדקדוק העברי (דקדוק קצר למתחילים). מאת ל. שאצקי.

הספר הזה הוא הנסיון הראשון לתת למתחילים מושג נאמן מכל כללי השפה העברית בקצרה. המחבר התאמץ להסביר בו את כל כלל וכלל בשפה קלה וקצרה, וישמש כללים כאלה שאינם יכולים בשום אופן להיות מובנים בראשית למוד השפה. זהו ספר-דקדוק קצר שהסרינו היה מורגש זה כבר בעולם-ההפדגוגי העברי. הספר מנוקד כלו וגרמם באותיות גדולות ובהירות. מחירו 40 קאפ, ככורך בניר 45 קאפ, בכר 50 קאפ, פארטא 6 קאפ.

תרגילי הדקדוק העברי (לנחמה והקראה).

מאת הנ"ל.

המחבר חפץ לענין את התלמידים המתחילים והמתלמדים בתרגילי הדקדוק, ולכן בחר להימנע נתוח והקראה לא במאמרים וקיום ובוררים, המביאים גם את הגדולים לירי שעמום, אלא בספרים קטנים ויריעות נחוצות, שיוכלו למשוך את לבות הקטנים גם בתכנס וענינם. התרגילים מתחלקים למעשים וסימנים המכוונים לכללי הדקדוק שבספר "הדקדוק העברי".

הספר מנוקד כלו.

מחירו 30 קאפ, ככורך בניר 35 קאפ, בכר 40 קאפ, פארטא 6 קאפ.
Издан. „Tyusia“, Warszawa. | Verlag „Tuschijah“, Warschau.

הוצאת "תושיה"

תמונות וציורים

(א) אגרות גלויות עבריות (פאסט-אניוויטקארטען) עם ציורים, ביבליים הסתוריים, מחזו בני ישראל בהות, טפוסים עברים מפפולגות שונות ומארצות שונות ותמונות אנשי השם, מעשי ידי טובי הציירים.

מצאה עד עתה הסריה הראשונה, המכילה ל"ח אגרות מצוירות (א) שטל: דבורה; (ב) ברוקלים: רות; (ג) ה. ורנא: יהודית והולופרנס; (ד) ש. לנדל: יהודית; (ד) ע. בנדמן: על נהרות בבל; (ו-ה) א. מ. לוליען: כח ופי; שיר השירים; שמשין הגבור: (ט-י) ל. אוריו: נרחי ישראל; הגענועים לארץ אבות; יא-יב) מ. מליב: שילק ויסקה; יהודים מתפללים; יג-יד) י. קויפמן: סוד; המסחר; האב מורה את בנו פרק בחכמת החשבון; טו) י. יורעלס: בן העם העתיק; טז) ק. צבי: השפקן; יז) ה. לפינסקי: הרובל; יח) נ. זיבל: עלנה עבריה; יט-כ) י. פרטליס: עבריה מטנגר; עבריה משיטואן; כא) א. נוסג: היהודי הנצחי; כב) א. מרקוביץ: המלמד; כג) בירא: לפני הכתל המערבי; כד) ש. הירשנברג; שיבה; כה) טרנבקסקי: חתינה יהודית; כו) סטרויאבסקי: תשלוק; כז) ברוך שפינוזה; כח) בנימין דיורעלי (לורד ביקונספילד); כט) ה. גראטק וי. מ. יאסט; לו) יוסף יורעלס; לא) לפר אורו; לב) יהודים מהרי קקון; לג) יהודי תימני; לד) יהודים מארץ תימן; לה) יהודי תימני; לו) עלם עברי מבוכארא.

מחיר כל אגרת 5 ק' בלי משלוח. הקונה כל הסריה בפעם אחת ושיגה חפשי מפאר. המשלוח לאגרת אחת או לארבע: 2 קאפ.

Издательство „Tyusia“, Warszawa.

Verlag „Tuschijah“, Warschau

בע"פ: נובולופקי 7, מעון 9.

ביבלייתקה לבני הנעורים.

I. לילדים:

אגרות, שיחות, פנטסיות, בדיחות, משלים, שירים וספורים (בנקוד).

171 נומרים (מנוקדים).

מחיר כל נומר 4 ק'. פארטא לכל חוברת או לשלש ביהד 2 ק'; כל 5 נומרים בכרך קטן אחד מכורך בכר אדום מחירו 25 ק'. פארטא 4 ק'; כל 10 נומרים בכרך אחד מכר 50 ק'. פארטא 6 ק'; כל 15 נומרים בכרך אחד מכורך הדר בכר 75 ק'. פארטא 10 ק'. מחיר כל אגרות ישראל מאת י. ב. לבנר (מאשר מטעה"מ, פורמט קטן) ח"א מכורך הדר 1,15 ר', פארטא 14 קאפ; ח"ב בשני כרכים מכורך הדר כ"א 1,05 ר'. פארטא לכ"א 14 ק'. מחיר ילקוט ספורים (י"ד ספורים) מאת י. ב. לבנר (מאשר מטעה"מ) 56 ק', מכורך הדר 70 ק'. פארטא 10 ק'.

II. לנערים:

אגרות, ספורים, מחזות, ציורים, הסטורים, ביגורפיות, ספרי מסע ועוד.

91 נומרים.

מחיר כל נומר 6 ק'. פארטא לאחד או לשנים 2 קאפ; כל 5 נומרים מכר בכריכה יפה 40 ק'. פארטא 6 ק'; כל 10 נומרים מכר הדר 80 קאפ. פארטא 10 קאפ. מחיר מגבורי האמה בשני כרכים מכורך הדר: כרך ראשון 45 קאפ. פארטא 20 קאפ. כרך שני 80 קאפ. פארטא 10 קאפ.
Издательство „Tyusia“, Warszawa.
Verlag „Tuschijah“, Warschau.
בע"פ: נובולופקי 7, מעון 9.

הספד מיוחד לעולם קמ"ו.
"הפדגוג"
 ידיון פרטני בענין ההורים המורים.

א. לזכרת יהודי מרשט פושט לרשות הצבור — נלם; ב. לזכרת השמחה העמומה הקולית בקריאה — ישראל יוסף מדיקס; ג. לזכרת השמחה העמומה בקריאה — ישראל יוסף מדיקס; ד. לזכרת השמחה העמומה בקריאה — ישראל יוסף מדיקס; ה. לזכרת השמחה העמומה בקריאה — ישראל יוסף מדיקס; ו. לזכרת השמחה העמומה בקריאה — ישראל יוסף מדיקס; ז. לזכרת השמחה העמומה בקריאה — ישראל יוסף מדיקס; ח. לזכרת השמחה העמומה בקריאה — ישראל יוסף מדיקס; ט. לזכרת השמחה העמומה בקריאה — ישראל יוסף מדיקס.

יצאה לאור החברת הפופלה ה'—ר' (אדרניקס) היה תכנת :
 פנחס שימסקי; ב. חסרונת האופי של הלדים (המשיך) — א. בן צבי; ג. תורת הנוך (המשיך) — י. גלס; ד. בקרת ספרים — י. גלס; ה. חשבה לבפק — י. גלס; ו. אוניצקי; ז. במונקת.

ספרי הנוך ולמוד ומקרא (הוצי "תושיה") :

- 1 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית) עם 24 ציורים יפים ואותיות הכתיבה. נרפסת על סבלא גדולה להרכיב אל הקור בבח"ס. מחירו 20 קאפ. ספר 2 קאפ. מדבקת על גיר עב—30 קאפ. ספר 6 קפ.
- 2 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) ממולמלת, ערוכה בקוביות (בגווי עין קטנים), בתבת-ניר יפה ובתוכה לוחות-לדוגמא ערוכות לוח. מחירו 75 קפ. ספר 10 קאפ.
- 3 הנ"ל בגווי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל. מחירו 60 קפ. ספר 10 קפ.
- 4 אלפא ביתא ממולמלת, ערוכה בקוביות, אמותיות מדבקות על גווי עין קטנים מרבעים (קוביות) עם נקודות מיוחדות, להרכיב מהן מלות ומאמרים— ערוכה בתבת ניר. מחירו 25 קאפ. ספר 20 קאפ.
- 5 הנ"ל, מדבקת על גווי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל. מחירו 50 קפ. ספר 10 קפ.
- 6 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית), עם 82 ציורים יפים. נרפסת על סבלא גדולה להרכיב אל הקור בבח"ס. מחירו 25 קאפ. ספר 2 קאפ. מדבקת על גיר עב—35 קאפ. ספר 8 קפ.
- 7 הנ"ל, במהכרת קטנה ונאה, מכלולת במעטפה ציורית (בצבעים) יפה. מחירו 50 קאפ. ספר 10 קאפ.
- 8 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) ממולמלת, ערוכה בקוביות, עם ציור נאה בצבעים מומל. מחירו 1 רובל. ספר 20 קפ.
- 9 עברית בלשון עם ועם. למוד הקריאה למתחילים, I לוינון ויה. טביוב. מחירו כל מחברת כריכה 25 קפ. ספר 4 קפ.
- 10 ראשית דעת שפת עבר (כנ"ל) עם ציורים. מחירו 30 קאפ. ספר 10 קפ. מארסא 6 קאפ.
- 11 הקריאה העברית (למתחילים). מחירו 15 קאפ. ספר 25 קאפ. ספר 4 קפ.
- 12 בית הכפר לתורת הכתיבה העברית, בחמש מחברות (מאושר מטעמא ב.). מחירו כל מחברת 7 קאפ. ספר 2 קאפ.
- 13 לפי המך להורות את הילדים לרבר עברית מבלי עזרת תרגומים, ד. ילין. ספר מורה, שני חלקים (החלק השני עם לוחות מונות). מחירו כל חלק 75 קפ. ספר 90 קפ. ספר 10 קפ. שני החלקים ספר יחד בכר 1.70. ספר 14 קפ.
- 14 מקרא לפי המך, להורות את ולרו ישראל קרא וכתוב ודבר עברית על פי השטה הטבעית, עברית בעברית, עם ציורים, הנ"ל. ספר התלמיד, שני חלקים. מחירו כל חלק 75 קאפ. כריכה. ספר 8 קפ.
- 15 המוכין. פרוזודור לכל ספרי הלמוד (מאושר מטעמ"מ). מחירו 30 קפ. ספר 40 קפ. ספר 10 קפ.
- 16 ראשית למודי שפת עבר עם תרגום המלות ברופות ואשכנזיות באותיות עבריות. מחירו 50 קפ. ספר 65 קפ. ספר 8 קפ.
- 17 גן הילדים. כריסוטומתיה עברית עם תרגום המלים ברופות ואשכנזיות (באותיות עבריות, עם ציורים). מחירו 20 קפ.

- מהדורא הדרשה מחוקקת. חלק ראשון מחירו 75 קפ. ספר בכר 90 קפ. ספר 10 קפ.
- חלק שני מחירו 50 קפ. ספר בכר 65 קפ. ספר 6 קפ.
- שני החלקים ספר יחד בכר 1.45. ספר 16 קפ.
- 18 בת חילאז תורת אם, ספר מקרא ללבוש ישראל. מחירו 40 קפ. ספר בכר 50 קפ. ספר 6 קפ.
- 19 מרדוך הילדים, מתודה וכריסוטומתיה (עם תרגום המלות ברופות) כב' חלקים (מאושר מטעמ"מ). מחירו 35 קפ. ספר בכר 50 קפ. ספר 8 קפ.
- שני החלקים ספר יחד בכר 85 קפ. ספר 14 קפ.
- 20 רע הילדים, ספר מקרא למתחילים, כלו מנקר, עם "מאושר מטעמ"מ). מחירו 40 קפ. ספר בכר 50 קפ. ספר 8 קאפ.
- 21 ירדנו. מועדי ישראל ותפלותיה עם תרגום המלות ללשון רוסייה (מאושר מטעמ"מ). מחירו 40 קפ. ספר בכר 50 קפ. ספר 6 קפ.
- 22 מורה הילדים, מתודה עם תרגום המלות ברופות ואשכנזיות באותיות עבריות (מאושר מטעמ"מ). מחירו 90 קאפ. ספר בכר 1.05. ספר 14 קאפ.
- מפתח (לתרגומי מורה הילדים). מחירו 10 קפ. ספר בכר 20 קפ. ספר 4 קפ.
- 23 עדן הילדים, כריסוטומתיה עברית עם תרגום המלות ברופות, אשכנזיות באותיות עבריות, צרפתית ואנגלית (מאושר מטעמ"מ). חלק ראשון מחירו 80 קאפ. ספר בכר 95 קפ. ספר 10 קאפ.
- חלק שני מחירו 70 קפ. ספר בכר 85 קאפ. ספר 8 קאפ.
- 24 אגרון לבני הנעורים. מכתבים למופת לילדים ולילדות, נעורים ולנערות, עם מלון לכל המלים והמבטאים החמושים. מחירו 50 קאפ. ספר בכר 65 קפ. ספר 8 קפ. ספר 25 קאפ.
- 25 בית ספר עברי. ספר מקרא ולמוד. חלק ראשון 25 קפ. ספר בכר 35 קפ. ספר 4 קפ.
- חלק שני 50 קפ. ספר בכר 65 קפ. ספר 8 קפ.
- חלק שלישי 75 קפ. ספר בכר 90 קפ. ספר 12 קפ.
- 26 הדקדוק העברי. דקדוק קצר למתחילים, מנוקד. מחירו 10 קפ. ספר בכר 50 קפ. ספר 6 קפ.
- 27 תרגילי הדקדוק העברי (להקריאה וזמנית). מחירו 30 קפ. ספר בכר 40 קפ. ספר 6 קפ.
- 28 מחברות לנתוח-דקדוק (שלש מחברות). מחירו כל מחברת 10 קפ. ספר 2 קפ.
- 29 דקדוק לשון עברית מאת שמואל דוד לוצטו (שד"ל), מעבר ע"א אברהם כהנא. מחירו 50 קפ. ספר בכר 65 קפ. ספר 8 קפ.
- 30 מערכת הפעלים (ספר שמושי). מחירו 50 קפ. ספר בכר 65 קפ. ספר 8 קפ.
- 31 קצור דברי הימים לעם ישראל מראשית היות עד היום הזה (מנוקד). מחירו 50 קאפ. ספר בכר 60 קפ. ספר 6 קפ. ספר 70 קפ. ספר 20 קפ.
- 32 תולדות עם ישראל (מנוקד). חלק ראשון מחירו 50 קפ. ספר בכר 65 קפ. ספר 8 קפ.
- חלק שני מחירו 55 קפ. ספר בכר 70 קפ. ספר 8 קפ.
- חלק שלישי מחירו 80 קאפ. ספר בכר 90 קאפ. ספר 10 קפ.
- כל שלשת החלקים (כל הספר) ספר יחד בכר 2.10. ספר 20 קפ.
- נמצא להסבר גם ספרים קטנים: ספר א' ב' ח' ב"א 15 קפ.; ספר ג' ד' ו' ח' ט' י' ב"א 20 קפ. ספר י לכל ספר 2 קפ.

- 33 למען אחי הקטנים. שירי ילדים (פורמט גדול). מחירו 60 קפ. ספר פשוט 75 קפ. ספר חדר 85 קפ. ספר 10 קפ. על ניר רובל 1.45. ספר חדר 1.25. ספר 12 קפ.
- 34 הכנור. קובץ שירים לילדים ולבני הנעורים, מאת משוררים שונים. ספר ראשון: שירי הטבע. ספר שני: משלים. ספר שלישי: אגדות. מחירו כל ספר 25 קפ. ספר 35 קפ. ספר 6 קפ.
- 35 פרקי אבות לבני הנעורים (עם תרגום רוסי והערות ובאורים). מחירו 25 קפ. ספר בכר 35 קפ. ספר 4 קפ.
- 36 בעיר ובעיר (משלים), ב"ח. מחירו כל חלק 30 קפ. ספר בכר 40 קפ. שני החלקים ספר יחד בכר 80 קפ. ספר 8 קפ.
- 37 שיחות ילדים. קובץ אגדות מקוריות לילדים (פורמט גדול). מחירו 40 קפ. ספר בכר 65 קפ. ספר 6 קאפ.
- 38 כל אגדות ישראל (פורמט גדול, מנוקד, מאושר מטעמ"מ). חלק ראשון מחירו 75 קפ. ספר חדר בכר 1.05. ספר 8 קפ.
- חלק שני מחירו 1.05. ספר חדר בכר 1.65. ספר 8 קפ.
- שני החלקים ספר יחד בכר 2.60. ספר 24 קפ.
- 39 עולם קמין. עתון מצויר לבני הנעורים. מהדורא ראשון. מחירו כל חלק 25 קפ. ספר בכר 45 קפ. ספר 26 חוב' ספר יחד 1.50 רובל. ספר 26 חוב' ספר יחד 3 רובל. ספר 6 חוב' ספר יחד 6 רובל.
- 40 לוח-עולם קמין. קובץ ספרותי ושמושי לבני הנעורים לשנת תרס"ג עם תמונות וציורים. מחירו 75 קאפ. לוחות תענוט קמין 50 קפ. ספר בניו 10 קפ. ספר חדר 25 קפ. ספר חריכה.
- 41 ספר החנכה. מאסף לבני הנעורים עם תמונות וציורים. מחירו 25 קפ. ספר 40 קפ. ספר 4 קפ.
- 42 פרקי תלמוד. כריסוטומתיה לתלמודים ולמתחילים, עם תרגום המלות התלמודיות ברופות ואשכנזיות (באותיות עבריות). מחירו 40 קפ. ספר בכר 55 קפ. ספר 6 קפ.
- 43 מורה הסגנון ושמושי הלשון העברית (עם דוגמאות ופרקי שנון רבים לשמושי המעשי, וחלק מיוחד על תורת הנקוד לכל פרטיה). מחירו 1 ר' ספר בכר 1.15. ספר 14 קפ.
- 44 תורת הספרות. מורה חקי הסגנון הספרותי והשירי ותורת הספרות לכל חלקיה השונים (עם דוגמאות רבות מכל מקצועות הספרות העברית בכל תקופותיה). מחירו 1 ר' ספר בכר 1.15. ספר חדר 1.25. ספר 14 קפ.
- 45 מבחר הספרות. אנתולוגיה עברית, מכוללת לקטנים נבחרים ממיטב הספרות העברית החדשה בשיר ובפרוזה של משוררינו וסופרינו הגדולים (עם תולדות כל סופר וערכו והערות נחוצות). מחירו 90 קפ. ספר בכר חדר 1.15. ספר 14 קפ.
- 46 תולדות היהודים (הספרות) מופולרית ערוכה לעם ולבני הנעורים). יעקב פרנקל. מחירו חלק א', ב', ג' 50 קפ. ספר 6 קפ. חלק ד', ה' 75 קפ. ספר 10 קפ. ספר 20 קפ. ספר חדר כל בכר 1.75. ספר 20 קאפ.
- 47 מלון של כים. מעברית לרוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). מלא ומשלם לשפה העברית הישנה והחדשה של התנ"ך, התלמוד והמדרשים ושל הספרות העברית החדשה. מחירו 2.35 רובל. ספר חדר 2.60. ספר 20 קפ.

Издательство „ТУШИЯ“, Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau.